

BOSHLANG‘ICH SINIF ONA TILI DARSLARIDA INNOVATSION TEXNALOGIYALARDAN FOYDALANISH

Abduqaxxorova Nilufar

Profi university nodavlat oliy ta’lim muassasasi talabasi.

Barno Mingbyaeva.

“Maktabgacha va Boshlang‘ich talim metodikalari kafedrası v.b.
dotsenti

Annotatsiya: Ushbu tezisda boshlang‘ich sinf ona tili darslarida innovatsion texnologiyalardan foydalanishning afzalliklari yoritilgan. Dars jarayonida raqamli texnologiyalar, interaktiv vositalar, multimedia va sun‘iy intellekt asosidagi platformalarning o‘quvchilarning savodxonligi, mustaqil fikrlashi va nutqiy ko‘nikmalarini rivojlantirishdagi o‘rni tahlil qilingan. Shuningdek, innovatsion yondashuvlar orqali o‘quvchilarda XXI asr ko‘nikmalarini shakllantirish, o‘qituvchining pedagogik mahoratini oshirish va ta’lim sifatini yaxshilash imkoniyatlari ko‘rsatib berilgan.

Kalit so‘zlar: ona tili, boshlang‘ich ta’lim, innovatsion texnologiyalar, raqamli ta’lim, interaktiv usullar.

Bugungi kunda ta’lim sohasida yuz berayotgan tub islohotlar va zamonaviy texnologiyalarning tezkor rivojlanishi boshlang‘ich ta’lim tizimiga ham bevosita ta’sir ko‘rsatmoqda. Ayniqsa, ona tili fanini o‘qitishda innovatsion texnologiyalardan foydalanish orqali o‘quvchilarning savodxonligini oshirish, fikrlash doirasini kengaytirish, og‘zaki va yozma nutqini rivojlantirish imkoniyati sezilarli darajada ortmoqda. Boshlang‘ich sinf o‘quvchilari maktabga ilk bor kirib kelganida, ularda o‘qishga bo‘lgan qiziqishni uyg‘otish, tilning mohiyatini anglash va o‘z fikrini ifoda eta olish kabi ko‘nikmalarni shakllantirish muhim hisoblanadi. Bu jarayonlarda esa an’anaviy metodlar bilan bir qatorda innovatsion texnologiyalarning o‘rni beqiyosdir.

Innovatsion texnologiyalar deganda, o‘qitishning yangi, samarali usullari, axborot-kommunikatsiya vositalari, interaktiv dasturlar, raqamli platformalar, mobil ilovalar va multimediali vositalar orqali ta’lim berish tushuniladi. Boshlang‘ich sinf o‘quvchilari uchun bu vositalar orqali ona tili

fanini yanada qiziqarli, sodda, esda qolarli shaklda o'rgatish mumkin. Masalan, audio va video materiallar yordamida tovush va harf o'rgatish, savod o'rgatish bosqichida turli animatsion dasturlardan foydalanish, o'yin asosida bilim berish, elektron darsliklar orqali mashqlarni bajarish o'quvchilarda mustaqil fikrlash va tafakkurni rivojlantiradi.

Ayniqsa, yosh bolalar uchun interaktiv ta'lim muhitini yaratish juda muhim. Chunki ular ko'proq vizual va kinestetik usullarga tayanib bilim oladilar. Shu sababli, ona tili darslarida interaktiv doska, planshet, proyektor, smartfon ilovalari va kompyuter dasturlaridan foydalanish o'quv jarayonini jonlantiradi, bolalarda bilimga bo'lgan qiziqishni uyg'otadi. Masalan, harflar va so'zlarni o'rganishda "learning apps", "quizizz", "kahoot" kabi interaktiv platformalarda tuzilgan testlar va o'yinlar o'quvchilarni rag'batlantirib, bilim olish jarayonini izchil yo'lga qo'yadi. Shu bilan birga, o'quvchilar o'zlarining bilim darajasini mustaqil baholay olishadi, bu esa ularda o'z-o'zini nazorat qilish ko'nikmasini shakllantiradi.

Ona tili darslarida innovatsion texnologiyalar yordamida tarbiyaviy maqsadga ham erishish mumkin. Masalan, milliy ertaklar, xalq og'zaki ijodi namunalarini audio yoki video shaklida eshittirish orqali o'quvchilarda ona tiliga, milliy qadriyatlarga hurmat tuyg'usi shakllanadi. Bu esa yosh avlodda nafaqat til, balki milliy madaniyatga nisbatan hurmat va qiziqishni oshiradi. Shuningdek, nutqiy madaniyat, fikrni ravon ifoda etish, izchillik bilan hikoya qilish ko'nikmalari ham multimedia vositalari yordamida samarali rivojlantiriladi.

O'quvchilarning savodxonligini oshirishda o'qituvchilarning ijodkorligi, texnologiyalarni puxta egallagani va ularni to'g'ri tanlab qo'llay olishi muhim ahamiyat kasb etadi. Masalan, interfaol taqdimotlar, videodarslar, QR-kodli topshiriqlar, sun'iy intellekt asosida tuzilgan testlar o'quvchilarni faollashtiradi va darsni jonli jarayonga aylantiradi. Buning uchun o'qituvchilarning o'zlari ham doimiy o'rganishda, yangiliklarni izlab borishda davom etishlari zarur. Shuningdek, ota-onalar bilan hamkorlikda uy sharoitida ham raqamli vositalar orqali bolalarning bilim olishini rag'batlantirish mumkin.

Ona tili darslarida innovatsion yondashuvlar o'quvchilarda tanqidiy fikrlash, mantiqiy mushohada yuritish, mustaqil o'rganishga intilish, yangilikka qiziqish kabi zamonaviy talimga xos jihatlarni rivojlantiradi. Ayniqsa, sun'iy intellekt, raqamli texnologiyalar, masofaviy ta'lim platformalari bilan

uygʻunlashtirilgan darslar bolalarda XXI asr koʻnikmalarini shakllantirishga xizmat qiladi. Har bir bolaning qobiliyati, tezligi va oʻzlashtirish darajasi turlicha boʻlganligi sababli, innovatsion texnologiyalar oʻqituvchiga differensial yondashuvni amalga oshirish imkonini ham beradi. Yaʼni, har bir oʻquvchiga individual yondashish, mustaqil ishlash uchun mos topshiriqlar va uslublar tanlash mumkin boʻladi.

Shuningdek, zamonaviy texnologiyalar orqali darsda olingan bilimlarni mustahkamlash, takrorlash, baholash kabi bosqichlarni ham samarali amalga oshirish mumkin. Masalan, interaktiv testlar, avtomatik natija chiqaruvchi platformalar, virtual laboratoriyalar oʻquvchining darsga boʻlgan masʼuliyatini oshiradi va ularning oʻzlashtirish darajasini tezkor aniqlash imkonini beradi. Bunday yondashuv oʻqituvchi uchun ham samarali boʻlib, natijalarni tahlil qilish asosida dars sifatini oshirishga zamin yaratadi.

Xulosa qilib aytganda, boshlangʻich sinf ona tili darslarida innovatsion texnologiyalardan foydalanish – bu bugungi kun talabi boʻlib, u faqat darsni qiziqarli va samarali tashkil etish emas, balki yosh avlodni mustaqil fikrlovchi, bilimga chanqoq, zamonaviy texnologiyalarni biladigan va ulardan toʻgʻri foydalana oladigan shaxs sifatida tarbiyalashga xizmat qiladi. Buning uchun taʼlim tizimida barcha ishtirokchilar: oʻqituvchilar, rahbarlar, ota-onalar va siyosatchilar innovatsion yondashuvni qoʻllab-quvvatlashlari, zarur texnik va metodik sharoitlar bilan taʼminlashlari lozim. Ana shunda boshlangʻich taʼlim zamonaviy talablarga javob bera oladigan, raqobatbardosh shaxslarni yetishtiradigan tizimga aylanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Karimov I.A. *Yuksak maʼnaviyat – yengilmas kuch.* – Toshkent: Maʼnaviyat, 2008.
2. Soliyev A. va boshq. *Boshlangʻich taʼlimda zamonaviy texnologiyalar.* – Toshkent: Fan, 2020.
3. Mavlonova R.X. *Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat.* – Toshkent: TDPU, 2019.